

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 33/1998 vp

Hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 4 päivänä marraskuuta 1998 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 246/1998 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- apulaisosastopäällikkö Aino-Inkeri Hansson ja hallitusneuvos Jouko Narikka, sosiaali- ja terveysministeriö
- neuvotteleva virkamies Martti Kallio, sisäasiainministeriö
- budjettineuvos Raija Koskinen, valtiovarainministeriö

- tutkimuspäällikkö Unto Häkkinen ja erikoistutkija Hannu Valtonen, Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus
- ylitarkastaja Matti Pelli, Itä-Suomen lääninhallitus
- sosiaali- ja terveystoimen päällikkö Tuula Taskula, Suomen Kuntaliitto
- suunnittelupäällikkö Olli Valpola, Kansaneläkelaitos
- ylitarkastaja Pekka Mykrä, Raha-automaattiyhdistys
- hallintojohtaja Seppo Tuomola, Helsingin kaupunki
- sosiaalijohtaja Leena Kokko, Sipoon kunta
- toiminnanjohtaja Leif Rönneberg, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto
- pääsihteeri Jouko Vasama, Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia muutettavaksi siten, että valtioneuvoston vuosittain hyväksymä valtakunnallinen suunnitelma korvattaisiin nelivuotiskausiksi hyväksyttävällä sosiaali- ja terveydenhuollon tavoite- ja toimintaohjelmalla ja vuosittain hyväksyttävällä erillisellä päätöksellä kunnallisen so-

siaali- ja terveydenhuollon voimavaroista. Lähdekohtana olisi, että sosiaali- ja terveydenhuollon tavoite- ja toimintaohjelma annettaisiin kunkin uuden hallituksen ensimmäisen talousarvioesityksen yhteydessä. Ohjelman toteutumista seurattaisiin kiinteästi, ja ohjelman linjauksia voitaisiin tarvittaessa tarkistaa. Valtionosuuden määräytymisperusteet sekä perustamishank-

keiden kiintiöt ja muut hankkeita koskevat määräykset vahvistettaisiin vuosittain voimavara päätöksessä valtion talousarvioesityksen antamisen yhteydessä. Voimavara päätökseen sisällytettäisiin myös mahdolliset tavoite- ja toimintaohjelmaa tukevat ja valtion talousarvioon liittyvät toimenpiteet.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallista suunnitelmaa koskevien muutosehdotusten johdosta ehdotetaan tarkistettavaksi myös eräiden muiden lakien säännöksiä, joissa on viitattu valtakunnalliseen suunnitelmaan.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1999 alusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksen mukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että kunnille asetetaan tavoitteita sekä selvitetään mahdollisuudet asettaa määrällisiä ja laadullisia kriteereitä ja vahvistaa ohjaus- ja valvontakeinoja sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Valiokunta ehdottaa teknistä korjausta työterveyshuoltolain 2 §:ään.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että 1.—11. ja 13. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina ja

että 12. lakiehdotus hyväksytään näin kuuluvana:

12.

Laki

työterveyshuoltolain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 29 päivänä syyskuuta 1978 annetun työterveyshuoltolain (743/1978) 2 §:n 1 momentin johdantokappale, sellaisena kuin se on laissa 608/1991, seuraavasti:

2 §

Työterveyshuollon toteuttaminen ja sisältö

Työterveyshuoltoon kuuluu siten kuin valtioneuvoston päätöksellä eri toimialojen ja työpaikkojen olosuhteet ja niistä johtuva työterveyshuollon tarve huomioon ottaen *päätetään*, mitä sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta annetun lain 5 §:ssä tarkoite-

tussa sosiaali- ja terveydenhuollon tavoite- ja toimintaohjelmassa ja muutoin käytettävissä olevien voimavarojen puitteissa tarkemmin määrätään:

—————
Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Virpa Puisto /sd	Pirkko Peltomo /sd
jäs.	Liisa Hyssälä /kesk	Margareta Pietikäinen /r
	Timo Ihamäki /kok	Maija Rask /sd
	Paula Kokkonen /kok	Juha Rehula /kesk
	Mikko Kuoppa /va-r	Osmo Soininvaara /vihr
	Hannes Manninen /kesk	vjäs. Arja Ojala /sd.

VASTALAUSE

Hallituksen esitys (HE 246/1998 vp) muuttaa merkittäväällä tavalla nykyistä sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelujärjestelmää. Nykyinen suunnitelma korvattaisiin nelivuotiskausiksi hyväksyttävällä sosiaali- ja terveydenhuollon tavoite- ja toimintaohjelmalla sekä vuosittain hyväksyttävällä erillisellä päätöksellä kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon voimavaroista.

Pidämme valiokunnan hyväksymää lakiesitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena, koska se entistä selkeämmin määrittelee sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle asetettavat tavoitteet ja niiden saavuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet ja suositukset sekä ohjeet. Pidämme myönteisenä myös sitä, että voimavarojen yhteydessä voidaan antaa sosiaali- ja terveyspalveluja tai sosiaali- ja terveydenhuollon tavoitteita ja niiden toteutumista koskevia tietoja.

Katsomme, että selkeillä tavoitteilla, toimenpiteillä ja suosituksilla sekä informaatio-ohjauksella ja laatuohjelmilla voidaan parantaa terveyden- ja sosiaalihuollon tilaa edellyttäen, että valtio antaa riittävät taloudelliset voimavarat.

Valiokunnan enemmistö ei kuitenkaan pitänyt riittävänä lakiesitystä, vaan edellyttää tulevaisuudessa ohjaus- ja valvontakeinojen vahvistamista sosiaali- ja terveydenhuollossa. Valiokunnan esittämä keino perustuu virheelliseen ajatteluun, jonka mukaan valtio voisi täyttää hallitusmuodon mukaisen velvoitteensa antamalla kuntia sitovia säännöksiä. Sosiaali- ja terveydenhuollon ongelmissa on kuitenkin kysymys ennen kaikkea kuntien taloudellisten voimavarojen riittämättömyydestä, johon nykyinen halli-

tus on pääsyyllinen ylisuurten kuntaleikkausten vuoksi.

Vaativalla lisää ohjausta ja valvontaa hallituspuolueiden edustajat pyrkivät vapauttamaan valtion sille hallitusmuodon mukaan kuuluvasta vastuusta ja siirtävät syyn kunnille. Perustuslakivaliokunnan hallitusmuodon perusoikeuksia koskevassa mietinnössä todetaan kuitenkin näin: "Valtio ei voi vapautua jonkin oikeuden toteuttamisvastuustaan pelkästään siirtämällä lailla tätä tarkoittavia tehtäviä kunnille. Tehtäviä säädettäessä on myös huolehdittava, että kunnilla on tosiasialliset edellytykset suoriutua tehtävistään." Tähän perustuslakivaliokunnan lausumaan perustuen valiokunnan enemmistö ei voi vetäytyä hallituksen epäonnistuneen kuntapolitiikan aiheuttamasta vastuusta terveyden- ja sosiaalihuollon ongelmien osalta.

Toteamme, että sairaanhoidossa 130 000 potilasta odottaa leikkausta ja Tehyn selvitys osoittaa, että hoitovirheiden määrä ja "läheltä piti" - tilanteet ovat yleistyneet viime aikoina. Tähän ja moniin muihin keskustan äskettäisessä välikysymyksessä esitettyihin ongelmiin ei ole ratkaisuna säännösten tiukentaminen, vaan taloudellisten edellytysten luominen kunnille asioiden hoitamiseksi.

Edellä olevaan perustuen katsomme, että valiokunnan olisi tullut poistaa perusteluissa oleva toinen kappale ja korostaa sen sijaan, että valio-kunta pitää tärkeänä, että kunnille turvataan riittävät taloudelliset voimavarat, jotta ne voivat suoriutua sosiaali- ja terveydenhuollon tavoite- ja toimintaohjelmassa vahvistetuista tavoitteista ja toimenpiteistä.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 1998

Hannes Manninen /kesk
Juha Rehula /kesk